

Academia Română

INSTITUTUL DE CERCETĂRI SOCIO-UMANE SIBIU

**STUDII ȘI COMUNICĂRI
DE ETNOLOGIE**

Tomul XXXIV

2020

serie nouă

Editura *Astra Museum*

Periodic tipărit cu sprijinul financiar
al
CONSILIULUI JUDEȚEAN SIBIU
prin
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI
PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE
„CINDRELUL-JUNII” SIBIU

ISSN 1221-6518

Tehnoredactare: Andreea BUZAȘ

Editura „ASTRA Museum”

Piața Mică, nr. 11, Sibiu
Tel.: 0269/202400
Fax: 0269/202411
e-mail: office@muzeulastra.ro
www.muzeulastra.ro

Tipar: *Smart Print Tech SRL*

Str. Gării, nr. 8a, Șura Mică
Tel.: 0730068819
e-mail: office@smart-print.ro
www.smart-print.ro

SUMAR

Folclor-Etnologie-Antropologie

Petre FLOREA, <i>Petre Ispirescu și folclorul sărbătorilor de iarnă</i>	7
Andreea BUZAȘ, <i>Revista manuscrisă „Musa” sau despre recuperarea unor folcloriști mai puțin cunoscuți</i>	19
Silvia MACREA, <i>Considerații asupra spectacolului de teatru muzical coregrafic cu specific tradițional</i>	26
Ion TALOȘ, <i>Antologie de poezie populară, Lucian Blaga, în ediție critică</i>	34
Ioana Narcisa CREȚU, <i>Limbajul popular, mituri și simboluri în textul jurnalistic</i>	50
Ilie MOISE, <i>Maria Bocșe – Scrisori pierdute, scrisori regăsite (II)</i>	57
Ilie MOISE, <i>Cu Alexandru Dobre (1940-2015) înapoi pe filele istoriei, pagini de corespondență</i>	67
Ofelia VĂDUVA, <i>Amprente identitare în cultura populară. Semne și simboluri culinare</i>	74
Constantin ITTU, <i>Magie și medicină populară egipteană antică într-un papyrus bilingv în demotică și greacă: „The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden”</i>	81
Lucian DAVID, <i>Transhumanța carpatică, tradiție și continuitate</i>	98
Marin CONSTANTIN, <i>Modul de viață al oierilor mărgineni în transhumanță: iernatul turmelor în câmpie, bucătăria ciobanilor și fătarea oilor</i>	112
Borco ILIN, <i>Digitalizarea fotografiei și jocul selfie-urilor. Un experiment de advertising muzeal</i>	131
Gabriel HĂLMĂGEAN, <i>Tipuri de instalații tehnice țărănești legate de alimentația tradițională din jud. Arad</i>	143
Olga POPA, Dumitru RUSAN, <i>Urșii de paie văzuți de Patrick și Christiane Weisebeker – etnologi francezi care studiază Maramureșul și Bucovina</i>	159
Corina PAVEL, <i>Autoetnografia ca rezistență politică la comunism. Studiu de caz: caietele secrete ale lui Aurel Bălan din Hârseni, Brașov</i>	164
Adrian STOIA, <i>Înființarea unei expoziții etnografice. Studiu de caz: localitatea Armeni (județul Sibiu)</i>	173
Cristina Maria DĂNEASĂ, <i>Conservarea și restaurarea crucifixului de pe masa altarului secundar din dreapta arcului triumfal din biserica Sfânta Ursula din Sibiu – studiu de caz</i>	181
Corina MIHĂESCU, <i>Calea rătăcită - o privire comparativă asupra a două meșteșuguri din Oboga Olteniei</i>	192
Sebastian ȘTEFĂNUCĂ, <i>Reflexii fenomenologice în antropologia începutului de secol XXI</i>	209
Mădălina Liana IACOB, <i>Antropologia culturală și valorile patrimoniale. Un studiu asupra problemei muzeului de nișă în contemporaneitate</i>	227

Adrian STOICESCU, <i>Cogenerarea de conținut – tipuri interacționale în practicile tradiționale remediate</i>	245
Din etnologia germanilor din România	
Irmgard SEDLER, Werner SEDLER, <i>Waldarbeit in Zied (Lucrul la pădure în Veseud, Agnita)</i>	254
Aniversări	
<i>Eu sunt Marta Domșa...</i> (Ilie MOISE)	273
<i>Ofelia Văduva la aniversare</i> (Ilie MOISE)	277
<i>Petre Florea 80</i> (Ilie MOISE)	279
<i>Dumitru Rusan 75</i> (Valerie DELEANU)	281
<i>Constantin Ittu 70</i> (Ilie MOISE)	283
<i>Narcisa Știucă la aniversare</i> (Adelina DOGARU)	285
In memoriam	
<i>In memoriam Mihai Dăncuș</i> (Ilie MOISE)	287
Note și recenzii	
Jordan Datcu, <i>M-au onorat cu epistolele lor</i> (Nicolae CONSTANTINESCU)	289
Gabriel Cheroiu, <i>Istoria literaturii cinegetice române</i> (Radu V. MIJA)	292
Nicolae Saramandu, Emil Țîrcomnicu, Manuela Nevaci, Cătălin Alexa, „ <i>Lecturi vizuale</i> » etnolingvistice la aromânii din Republica Macedonia. <i>Ohrida, Struga, Crușova. Memorie, tradiție, grai</i> <i>patrimoni</i> (Adelina DOGARU)	293
Sabina Ispas, Nicoleta Coatu (coord.), <i>Sistemul culturii populare românești</i> . I. <i>Școli. Analize-Sinteze. Instrumente de lucru</i> (Ioana Ruxandra FRUNTELATĂ)	296
Ion Ghinoiu (coord.), <i>Habitatul</i> , vol. V, <i>Dobrogea, Muntenia, Răspunsuri la</i> <i>chestionarele Atlasului Etnografic Român</i> (Emil ȚÎRCOMNICU)	299
Nistor Bardu, Emil Țîrcomnicu, Cătălin Alexa, Stoica Lascu, Ioana Iancu, „ <i>Lecturi vizuale</i> » etnologice la aromânii din Republica Macedonia. <i>Regiunea Bitolia: memorie, tradiție, grai, patrimoni</i> (Alin TROCAN)	301
Ana Grama, <i>Imanențe în consolidarea conștiinței de sine a neamului</i> . <i>Imagini, înscrisuri, interferențe</i> (Vasile CIOBANU)	304
<i>I. Datcu și C. Eretescu în scrisori</i> (Nicolae CONSTANTINESCU)	307
Cronica , rubrică realizată de Andreea BUZAȘ	309

INHALT

Folklore-Ethnologie-Anthropologie

Petre FLOREA, <i>Petre Ispirescu und die Folklore der Winterfeiertage</i>	7
Andreea BUZAȘ, <i>Die handschriftliche Zeitschrift „Musa“ oder zur Wiederentdeckung einiger weniger bekannten Folkloristen</i>	19
Silvia MACREA, <i>Betrachtungen zum musikalisch-choreographischen Theaterstück mit volkstümlichem Charakter</i>	26
Ion TALOȘ, <i>L. Blaga, Volksdichtung: eine Anthologie, in kritischer Ausgabe</i>	34
Ioana Narcisa CREȚU, <i>Volkstümliche Sprache, Mythen und Symbole im journalistischen Text</i>	50
Ilie MOISE, <i>Maria Bocșe – verlorene und wiedergefundene Briefe (II)</i>	57
Ilie MOISE, <i>Mit Alexandru Dobre (1940-2015), Blick zurück auf die Seiten der Geschichte. Briefwechsel</i>	67
Ofelia VĂDUVA, <i>Identitätsabdrücke in der Volkskultur. Kulinarische Zeichen und Symbole</i>	74
Constantin ITTU, <i>Antike ägyptische Volksmedizin und Magie in einem zweisprachigen demotisch-griechischen Papyrus...</i>	81
Lucian DAVID, <i>Die Wanderweidewirtschaft in den Karpaten. Tradition und Kontinuität</i>	98
Marin CONSTANTIN, <i>Lebensart der Schafhirte aus der Mărginimea Sibiului während der Transhumanz: Überwintern der Herden auf der Weide, Hirtenküche und Wurf der Mutterschafe</i>	112
Borco ILIN, <i>Die Digitalisierung der Fotografie und das Spiel der Selfies. Ein musealer Advertising-Experiment</i>	131
Gabriel HĂLMĂGEAN, <i>Arten von bäuerlichen technischen Anlagen im Zusammenhang der traditionellen Ernährung im Kreis Arad</i>	143
Olga POPA, Dumitru RUSAN, <i>Die Strohären, gesehen von Patrick und Christiane Weisebeker – französische Ethnologen, die in der Maramuresch und der Bukowina recherchieren</i>	159
Corina PAVEL, <i>Die Selbst-Ethnographie als politischer Widerstand gegen den Kommunismus. Fallstudie: die geheimen Hefte von Aurel Bălan in Hârseni, Kreis Brașov</i>	164
Adrian STOIA, <i>Gründung einer ethnographischen Ausstellung. Fallstudie: Ortschaft Armeni (Kreis Sibiu)</i>	173
Cristina Maria DĂNEASĂ, <i>Konservierung und Restaurierung des Kruzifixes auf dem Tisch des Nebenaltars rechts vom Triumphbogen in der Hermannstädter Ursulinenkirche – Fallstudie</i>	181
Corina MIHĂESCU, <i>Der verlorene Weg – eine komparative Betrachtung zweier Handwerke in der oltenischen Oboga</i>	192
Sebastian ȘTEFĂNUCĂ, <i>Phänomenologische Reflexionen in der Anthropologie am Beginn des 21. Jahrhunderts</i>	209

Mădălina Liana IACOB, <i>Die kulturelle Anthropologie und die Werte des Kulturerbes. Eine Studie zum Problem des Nischenmuseums in der Gegenwart</i>	227
Adrian STOICESCU, <i>Miterzeugung von Inhalt – Interaktionstypen in wiederhergestellten traditionellen Praktiken</i>	245
Aus der Ethnologie der Deutschen in Rumänien	
Irmgard Sedler, Werner Sedler, <i>Waldarbeit in Zied</i>	254
Geburtstage	
<i>Ich bin Marta Domşa...</i> (Ilie MOISE)	273
<i>Ofelia Văduva zum Geburtstag</i> (Ilie MOISE)	277
<i>Petre Florea 80</i> (Ilie MOISE)	279
<i>Dumitru Rusan 75</i> (Valerie DELEANU)	281
<i>Constantin Ittu 70</i> (Ilie MOISE)	283
<i>Narcisa Ştiucă 60</i> (Adelina DOGARU)	285
Gedenkfeiern	
<i>Zum Gedenken an Mihai Dăncuş</i> (Ilie MOISE)	287
Mitteilungen und Rezensionen	
Jordan Datcu, <i>Sie ehrten mich mit ihren Briefen</i> (N. CONSTANTINESCU)	289
Gabriel Cheroiu, <i>Geschichte der rumänischen Jagdliteratur</i> (Radu V. MIJA)	292
Nicolae Saramandu, Emil Țîrcomnicu, Manuela Nevaci, Cătălin Alexa, <i>„Ethnolinguistische «visuelle Lektüren» bei den Aromunen in der Republik Mazedonien. Ohrid, Struga, Kruševo. Gedächtnis, Tradition, Mundart, Kulturerbe</i> (Adelina DOGARU)	293
Sabina Ispas, Nicoleta Coatu (Hrsg.), <i>Das System der rumänischen Volkskultur. I. Schulen. Analysen-Synthesen. Arbeitsinstrumente</i> (Ioana Ruxandra FRUNTELATA)	296
Ion Ghinoiu (Hrsg.), <i>Das Habitat, vol. V, Dobrudscha, Muntenien, Antworten auf die Fragebogen des Rumänischen Ethnographischen Atlases</i> (Emil ȚÎRCOMNICU)	299
Nistor Bardu, Emil Țîrcomnicu, Cătălin Alexa, Stoica Lascu, Ioana Iancu, <i>„Ethnologische «visuelle Lektüren» bei den Aromunen in der Republik Mazedonien. Bitola und Umgebung: Gedächtnis, Tradition, Mundart, Kulturerbe</i> (Alin TROCAN)	301
Ana Grama, <i>Immanenzen in der Stärkung des ethnischen Selbstbewusstseins. Bilder, Urkunden, Interferenzen</i> (Vasile CIOBANU)	304
Jordan Datcu und Constantin Eretescu <i>im Briefwechsel</i> (Nicolae CONSTANTINESCU)	307
Chronik , erarbeitet von Andreea BUZAŞ	309

Petre Ispirescu și folclorul sărbătorilor de iarnă

Petre FLOREA

Biblioteca Militară Națională București, tel.: 0216536875

Zusammenfassung: Die vorliegende Abhandlung von Petre Florea weist Forscher auf ein Fragment aus dem Manuskript Nr. 5102 in der Bibliothek der Rumänischen Akademie hin. Das Manuskript trägt die Überschrift „Bräuche und Traditionen an Feiertagen im Jahreslauf von Januar bis Dezember im Stadtteil Tinchilești in Bukarest und anderswo“. Der Verfasser übernimmt aus dem genannten Manuskript nur die Seiten, die sich auf die Winterfeiertage beziehen. Er fügt zum Text noch einige Details zum Armenviertel Tinchilești und den dort von Petre Ispirescu erstellten Folklore-Sammlungen hinzu. Durch die Veröffentlichung dieser bisher noch nicht publizierten Seiten ruft Petre Florea indirekt, aber mit großer Freude, die Erinnerung an einen der beliebtesten „Schriftsteller unserer Kindheit, Petre Ispirescu“ hervor.

Schlagwörter: Ispirescu, Folklore-Publikationen, Bräuche, Traditionen.

Petre Ispirescu (1830-1887), autorul cunoscutului volum *Legendele sau basmele românilor* (1872) și al altor volume precum *Snoave sau povești populare*, vol. I-II (1873-1874), *Din poveștile unchiului sfântos* (1879), *Pilde și ghicitori* (1880), reunite mai apoi de Aristița Avramescu în *Opere*, vol. I-II (1966-1971), a lăsat în manuscris și alte scrieri ce se găsesc acum la Biblioteca Academiei Române, dându-ne nouă astăzi posibilitatea să publicăm un fragment. Acest manuscris (nr. 5102) are titlul *Obiceiuri și datini la sărbători, după lunile anului, din ianuarie până în decembrie, în mahalaua Tinchilești din București și în alte părți*.

Manuscrisul acesta este important din mai multe motive. Întâi el are o prioritate de netăgăduit asupra temei: lucrările, este adevărat că mai ample și mai complexe, ale părintelui Simion Florea Marian sau ale lui Tudor Pamfile, sunt mult mai târzii. Apoi pentru că Petre Ispirescu este interesat de petrecerea acestor sărbători în mediul urban, cel oferit de București, unde și-a trăit întreaga viață. Cu toate că la data redactării (aproximativ 1875), capitala țării avea multe din atributele unei mari așezări rurale. Cu excepția unor „cartiere” situate de-a lungul Podului Mogoșoaii sau în jurul principalelor biserici

Revista manuscrisă „Musa” sau despre recuperarea unor folcloriști mai puțin cunoscuți

Dr. Andreea BUZAȘ

CS III – Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu
e-mail: buzasandreea@yahoo.com

Abstract: The paper is part of a broader approach to recovering some handwritten magazines and, implicitly, some lesser-known folklore collectors, but with an extensive activity in this field, as it was Ioan Câdea, Laurențiu Ciorbea, Ioan Duma, Iosif Gomboș.

Keywords: Musa, Sibiu, collections of folklore.

Lucrarea face parte dintr-un demers mai amplu de recuperare a unor reviste manuscrise și, implicit, a unor culegători de folclor mai puțin cunoscuți, dar cu o activitate amplă în acest domeniu.

Una dintre revistele manuscrise asupra căreia ne-am îndreptat atenția este „Musa”¹, publicație a Institutului Teologic din Sibiu. Începând cu anul școlar 1868/69, s-a hotărât ca în fiecare an, în ziua de Sf. Andrei (30 noiembrie), să aibă loc o ședință festivă în cinstea mitropolitului Andrei Șaguna, o conferință care reunea intelectualii sibieni, cu numeroase donații în bani sau de carte. Pe parcurs, mai exact în 1871, aceste întruniri au avut loc sub denumirea „Societatea de lectură a junimei studioase de la Institutul teologic-pedagogic”, apoi – la propunerea clericului Simion Popescu – sub denumirea *Societatea de lectură „Andrei Șaguna”*, funcționând, cu o bogată activitate cultural-științifică, până în 1948. În cadrul acestei Societăți a fost înființată revista manuscrisă „Musa”, cu o apariție bilunară (12-15 numere/ an școlar). Totuși, numerele variau de la 20 (în 1874/75 și 1878/79) la 24 (în 1892/93) sau chiar la 6 (1885/86). Primul titlu al publicației a fost „Musa. Foaie literară-bisericească. Organ al teologilor români din Sibiu”, iar din 1877 a apărut sub denumirea „Musa – Foaie beletristică-științifică”. Primul număr a apărut la 6 noiembrie 1871, sub redacția lui Nicolae Petra Petrescu, în colaborare cu Ioan Popa,

¹ Vezi „Musa” - implicații naționale. *Folclor poetic într-o revistă manuscrisă din secolul al XIX-lea*, ediție îngrijită, note bibliografice, indici și glosar de Virgiliu Florea și Andreea Buzaș, prefață de Ilie Moise, Sibiu, Editura Andreiana, 2018.

Considerații asupra spectacolului de teatru muzical-coregrafic cu specific tradițional

Silvia MACREA

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea
Culturii Tradiționale „Cindrelul-Junii” Sibiu,
e-mail: silviactj@yahoo.com

Abstract: The research explores studies of musical theatre dance shows dedicated to traditional culture, dealing both with the importance of spectacle in preserving tangible and intangible heritage and with the importance of promoting it to wide audiences. The relation traditional heritage – folkloric shows has been approached through the concepts of cultural memory and identity, but also through the requirements demanded by a stage production.

Keywords: musical theatre dance show, performance, traditions, heritage, cultural memory, identity, preservation.

Interconectare, viteză și schimbare sunt, fără îndoială, trei dintre termenii ce caracterizează societatea contemporană și cultura, implicit. Simultan cu transformările pe care le cunoaște într-o civilizație a anulării granițelor și a globalizării, cultura își afirmă tot mai mult statutul de element identitar, coagulant al unei comunități.

Spectacolul de teatru muzical-coregrafic, cu specific tradițional, se circumscrie aceluiași schimbări generate de ritmul trepidant al dezvoltării economice și sociale și devine o oglindă a transformărilor care afectează patrimoniul cultural material și imaterial, încercând să se facă remarcant nu doar prin conceptele și tehnicile caracteristice artelor spectacolului, ci și prin semnificații, simboluri, credințe, artefacte, specifice civilizației tradiționale.

Într-o congruență continuă a formei (de spectacol atractiv) cu fondul (idei, concepte, credințe, abilități, cunoștințe etc.), printr-un dialog continuu al celor două atribute ale existenței sale – patrimoniu și creativitate – reușește să se afirme ca act cultural ce așază fundații vibrante, inovative și prospere la baza societății.

Antologie de poezie populară, de Lucian Blaga, în ediție critică

Prof. univ. dr. Ion TALOȘ

Universitatea din Köln, Germania, e-mail: iontalos@gmail.com

Zusammenfassung: Der Verfasser des vorliegenden Beitrags besorgte die kritische Ausgabe der von Lucian Blaga herausgegebenen Anthologie der Volksdichtung. Darin überprüfte, ergänzte und berichtigte er alle von Blaga verwendeten Quellen, wies auf Unterschiede zwischen Originalen und den vom Dichter wiedergegebenen Varianten hin, fasste Kommentare von Blaga und anderen Autoren zu verschiedenen Gedichten zusammen und gab auch Varianten jener Gedichte an, die er in Folklore-Publikationen ausfindig machen konnte. Dabei übernahm er deutsche Übertragungen von A. Greive, G. Schüler und Ion Taloș. Im vorliegenden Beitrag extrahierte er aus dieser kritischen Edition drei Beispiele, nämlich die Nr. 2, 87 und 109, aus denen man erahnen kann, wie die geplante Anthologie-Ausgabe aussehen wird, deren Veröffentlichung hoffentlich nicht länger auf sich warten lassen wird.

Schlagwörter: Blaga, Folklore-Publikationen, Anthologie-Ausgabe.

*Antologie de poezie populară*¹, de Lucian Blaga, a apărut în anul 1966, la cinci ani după moartea poetului. Era prima dintre operele lui inedite, care au văzut lumina tiparului.

Am arătat altădată că poetul n-a acordat prea mare atenție laturii științifice a lucrării, el propunându-și, înainte de orice, selectarea celor mai frumoase texte sau motive din poezia noastră populară. În consecință, uneori izvoarele textelor incluse în antologie sunt indicate imprecis sau chiar eronat. Cinstim memoria poetului, la o sută douăzeci și cinci de ani de la nașterea sa, anunțând o ediție critică bilingvă, română și germană, gândită pentru a apărea la Editura Humanitas din București.

Traducerea în germană a antologiei a fost una dintre dorințele exprimate de Lucian Blaga în convorbirile pe care le-am avut cu dânsul în anii 1957-

¹ Lucian Blaga: *Antologie de poezie populară*. Ediție îngrijită de George Ivașcu. Ilustrată de Miha Vulcănescu. București: Editura pentru Literatură 1966.

Limba populară, mituri și simboluri în textul jurnalistic

Prof. univ. dr. Ioana-Narcisa CREȚU

Facultatea de Jurnalistică, Universitatea „Lucian Blaga”
Sibiu, e-mail: ioananarcisacretu@yahoo.com

Abstract: *Popular language, myth and symbols in the contemporary press*

The contemporary popular media is gaining ground at the expense of quality. On the one hand, journalists use techniques designed to sell at any price. On the other hand, the public, in the pursuit of escapism, is looking for easy entertaining, which allows them to escape from everyday life. There is no time for deep reading, everything has to be fast. Modern culture is different. Media language is different. The article analyses elements of the spoken language which serve to make the text more familiar and also media headlines from the perspective of the reference to mythological items. The research presents how media uses popular language and symbols to capture the interest of the readers.

Keywords: myth, symbol, language, entertaining, media.

Premise

În fizionomia limbii actuale limbajul publicistic oferă, pe de o parte, cadrul cel mai adecvat pentru îmbogățirea vocabularului unei limbi, și are, pe de altă parte, o covârșitoare influență asupra lexicului actual. Din perspectivă diacronică textul publicistic s-a situat o lungă perioadă între coordonatele descrise de normele limbii literare, la fixarea cărora a avut un rol important, însă, așa cum constata Dumitru Irimia¹, și-a diversificat registrul lingvistic. Deși limba literară rămâne predominantă, textul publicistic s-a deschis și spre alte registre lingvistice.

Folosirea limbajului popular în textul jurnalistic

Unul dintre limbajele spre care s-a deschis textul jurnalistic este, alături de cel colocvial, limbajul popular. Analizând particularitățile stilistice din presa maramureșeană, Ovidiu Felecan consideră că textele cercetate de el confirmă observația din *Enciclopedia limbii române* conform căreia „deschiderea stilului

¹ Dumitru Irimia, *Introducere în stilistică*, Iași, Polirom, 1999.

Maria Bocșe: scrisori pierdute, scrisori regăsite

(Partea a II-a)

Prof. univ. dr. Ilie MOISE

CS I – Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu,
e-mail: driliemoise@gmail.com

Résumé: *Maria Bocșe - un défenseur de l'identité roumaine*

L'étude est un hommage à Maria Bocșe à la célébration de huit décennies de sa naissance. Contributeur exceptionnel du périodique „Studii și comunicări de etnologie” depuis plus d'une décennie et demi, Maria Bocșe était en même temps un bon collègue et ami de tous les ethnologues de Sibiu, quelle que soit l'institution dans laquelle ils travaillaient: le Musée ASTRA, l'Université „Lucian Blaga” ou l'Institut de Recherche Socio-Humaine de l'Académie Roumaine. Elle a publié dans l'annuaire de Sibiu 7 études d'une profondeur idéologique et artistique particulière. Avec son style unique, traversé par une touche discrète de patriotisme, Maria Bocșe a servi, comme peu de gens ont réussi à le faire, la nation et le pays. Ses lettres que nous publierons ci-dessous vont renforcer et confirmer nos déclarations.

Mots-clés: ethnologie, identité ethnique, honnêteté, lettres.

În 2019, când buna mea prietenă de la Cluj ar fi împlinit 80 de ani, am publicat, în „Studii și comunicări de etnologie”, *Maria Bocșe – un soldat al identității românești* – un scurt comentariu etnologic însoțit de 11 scrisori primite de-a lungul anilor de la cunoscuta cercetătoare a „Muzeului Etnografic al Transilvaniei”. Era mijlocul prin care încercam să omagiez, la un deceniu de la *marea trecere*, unul dintre cei mai talentați muzeografi pe care i-a avut etnologia românească în ultima jumătate de veac.

Pandemia de Coronavirus, instalată în întreg spațiul românesc, la sfârșitul lui martie, m-a obligat să rămân acasă pentru mai mult timp. Într-o atare situație gândul mi-a alergat la organizarea arhivei personale mereu amânată în ultimele decenii. Dacă activitatea științifică a beneficiat de o atenție specială (este organizată pe ani în 20 de bibliorafturi), corespondența personală ori științifică a fost complet neglijată. Așa se face că acuma prioritatea absolută a avut-o corespondența, care, după o estimare aproximativă, depășește o mie de

Cu Alexandru Dobre (1940-2015) înapoi pe filele istoriei
– pagini de corespondență –

Prof. univ. dr. Ilie MOISE

CS I – Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu,
e-mail: etnologieicsusibiu@yahoo.com

Résumé: *Avec Alexandru Dobre... un retour aux pages de l'histoire*

L'étude est un hommage à Alexandru Dobre - le rédacteur en chef de la „Revue d'ethnographie et de folklore” dans les années '80. Aussi un exceptionnel contributeur du périodique „Studii și comunicări de etnologie”, Alexandru Dobre était en même temps un bon collègue et ami de tous les ethnologues de Sibiu, des chercheurs de l'Institut de Recherche Socio-Humaine de l'Académie Roumaine, avec un rôle important dans l'évolution et le support du périodique de Sibiu. Ses lettres que nous publierons ci-dessous vont renforcer et confirmer nos déclarations.

Mots-clés: ethnologie, rédacteur en chef, hommage, lettres.

Correspondența cu Alexandru Dobre – redactorul-șef al „Revistei de etnografie și folclor” din anii '80 – își are începuturile prin 1988, la câteva luni după ce m-am transferat de la Teatrul de Stat la „Centrul de științe sociale Sibiu”. Încă din toamna lui 1986, când a participat, în calitate de redactor-șef al celei mai importante reviste de folclor a Academiei Române, la festivitățile de aniversare a 125 de ani de la înființarea „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, mi-a propus să înființez la Sibiu o subredacție a revistei pe care o conduce. Coordonată de mine, sub redacția sibiană a „Revistei de etnografie și folclor” urma să asigure, periodic, portofoliul publicației bucureștene cu materiale de specialitate din sudul Transilvaniei. Proiectul nostru, atât de avantajos pentru etnologii sibieni (știut fiind că la sfârșitul anului 1983 au fost suspendate tipărițiile județene), a fost amânat până în toamna anului 1988. Ocazia discutării acestuia a apărut în luna octombrie a aceluiași an când urma să petrecem câteva zile în Maramureș la Simpozionul Național „Metodologia cercetării culturii populare” organizat de Societatea de Științe Filologice din România și Comisia de Folclor a Academiei Române. Trebuie amintit, în acest context, că în septembrie

Amprente identitare în cultura populară. Semne și simboluri culinare

Dr. Ofelia VĂDUVA

Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”
București, e-mail: ofeliarvaduva@gmail.com

Zusammenfassung: Auf dem weiten Gebiet der rumänischen Volkskultur verweilt die Verfasserin beim Thema Lebensmittel und versucht, die Bedeutung der Bestandteile der traditionellen Nahrung und deren Beitrag zur Identitätskonfiguration umzuschreiben. Es wird auf die mannigfachen Hypostasen hingewiesen, die für ethnische, soziale, religiöse Unterschiede sowie für Alter und Geschlecht oder auf der Ebene der Gruppe bzw. des Einzelnen kennzeichnend sind. Im aktuellen soziokulturellen Kontext jedoch, wo ethnische Identität verstärkt zur Geltung kommt, wurden allgemeine Werte des Karpaten-Donau-Raums bevorzugt besprochen. Das sind der Geschmack, charakteristische Tabus und Verbote, die Aufrechterhaltung einiger ritueller Lebensmittel als spezifische kulturelle Zeichen und dabei insbesondere die identitäre Kraft, die dem rituellen Brot, allgemein als „Colac” bezeichnet, innewohnt.

Die Identitätszeichen und -symbole der Nahrung sind Werte, die (neben anderen wichtigen Werten in den verschiedenen Lebensbereichen) die rumänische Volkskultur im Verhältnis zu anderen Kulturen individualisieren.

Schlagwörter: rumänische Volkskultur, ethnische Identität, Geschmack, rituelles Brot, identitäre Kraft.

Astăzi, „la ora mondializării și a triumfului aparent al universalismului planetar”¹ este mult comentată nevoia omului de a-și descoperi și înțelege rădăcinile culturale, de a se identifica și a se defini pe sine și, mai mult, a se identifica cultural ca aparținător al unui anumit grup social, grup care îl recunoaște și îl acceptă și pe care el îl recunoaște și, la rândul lui, îl acceptă.

Antropologia și sociologia reiau în numeroase studii tema clarificării transformărilor socioculturale intervenite în urma schimbării rezidenței dintr-o

¹ Manuel Castells, *Le pouvoir de l'identité*, Paris, Fayard, 1999, p. 7.

***Magie și medicină populară egipteană antică într-un papirus
bilingv în demotică și greacă:
"The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden"***

Dr. Constantin ITTU

Profesor asociat, Universitatea „Lucian Blaga”
Sibiu, e-mail: constantinittu@yahoo.co.uk

Abstract: *Ancient Egyptian Magical and Traditional Medicine in a Bilingual Papyrus in Demotic and Greek: "The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden". The aim of this contribution is to put the reader in connection with an Ancient Egyptian papyrus from the Roman era – from the third century A. D., to be more precise –, a papyrus which is dealing with magic and medicine. The papyrus is especially interesting for the language in which it is written, being probably the latest Egyptian manuscript written in the demotic script, at the time when the Greek alphabet had been adopted by the local Christians. "The Demotic Magical Papyrus of London and Leiden" should be regarded as being the document which perhaps contributed more than any other to the decipherment of demotic, partly through its numerous Greek glosses.*

Keywords: Ancient Egypt, Demotic script, Greek script, magic, medicine, papyrology.

La un workshop prilejuit de lansarea periodicului *Journal of Egyptian History*, în 2008, egiptologul american John Gee a făcut următoarea afirmație: „ca istorici [...], noi trebuie să fim conștienți nu numai de valoarea cunoștințelor noastre, ci și de cum știm ceea ce știm. Sursa cunoștințelor noastre este tot atât de importantă precum cunoștințele”¹. Tocmai din acest motiv – mai înainte de a afla, prin intermediul unui manuscris bilingv în demotică și greacă, cum au recurs locuitorii Egiptului antic la medicina

¹ Thomas Schneider, *The Old Kingdom Abroad: An Epistemological Perspective*, în Peter Der Manuelian, Thomas Schneider (eds.), *Towards a New History for the Egyptian Old Kingdom. Perspectives on the Pyramid Age*, Leiden, Boston, Brill, 2015, p. 429–455, la p. 429. Până în momentul în care scriem aceste rânduri, toamna lui 2019, periodicul, editat la Brill, a ajuns la nr. 12, issue 1, aprilie 2019 (<https://brill.com/view/journals/jeh/12/1/jeh.12.issue-1.xml>).

*Transhumanța carpatică, tradiție și continuitate**

Dr. Lucian DAVID

CS II – Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”,
București, e-mail: david_lucian@yahoo.com

Abstract: Transhumant shepherding is carried out exclusively outside „vatra satului” (heart of the village). This is due to the lack of land, so the harvested hay is insufficient for sheep wintering. In their search of pastures, Romanian shepherds, „bârsani (săceleni, brăneni, covășeni, brețcani), mărgineni (jieni, poienari etc.)” (inhabitants of the respective areas), also those from the Subcarpathians and the south of the Danube, could be found in the plains on the seaside of: Black Sea, Caspian Sea, Adriatic Sea, Ionian Sea, Aegean Sea, in the Ponto-Caspian steppes, beyond Dniester and Prut, all the way to Crimea and the northern Caucasus. The temporary swarming of shepherds had an important role in spreading the language, the customs and the traditions of the ancestors, life concepts etc., determining the formation of a unitary concept regarding the historical purpose of Romanians among the peoples of the world. The rural resident must be aware that the traditional family farm (micro-farm) is an element of the landscape, part of the cultural heritage. He can use it efficiently, in order to obtain sources of income from the capitalization of dairy products and meat (coming from the family surplus), from the practice of agritourism etc.

Keywords: phytogeographical resources, transhumance, occupation, pastoral landscape, organic dairy products.

1. Introducere

Păstoritul transhumant, ocupație care a pus în mișcare imense turme de oi pe distanțe de sute și mii de km., a generat, de-a lungul secolelor, un peisaj pastoral, o civilizație pastorală care se extindea din zona matcă, de vărat și pornire a turmelor din Carpați, până în îndepărtatele ținuturi de iernat. Atestat

* Articolul a fost realizat în cadrul Grantului de cercetare realizat cu sprijin financiar din Fondul Recurent al Donatorilor, aflat la dispoziția Academiei Române și gestionat prin Fundația „PATRIMONIU”, Nr. GAR-UM-2019-XIII-4.9-2/15.10.2019, *Peisajul cultural carpatic. Dezvoltarea durabilă a păstoritului în Mărginimea Sibiului.*

Modul de viață al oierilor mărgineni în transhumanță: iernatul turmelor în câmpie, bucătăria ciobanilor și fătarea oilor*

Dr. Marin CONSTANTIN

CS I – Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer”,
București, e-mail: marconstant2015@gmail.com

Abstract: *The transhumant lifestyle of herders from the area of Mărginimea Sibiului (Southern Transylvania): sheep wintering in the lowlands, shepherds' cuisine, and lambing*

Relying on field data collected in 2016, my article deals with the lifestyle of transhumant herders from the area of Mărginimea Sibiului, in Southern Transylvania, Romania. “Lifestyle” is referred to a series of facts related to the wintering of sheep herds in several lowlands from north-western, western, and south-eastern regions of Romania; among such facts, supplying of farming products and pasture renting, herders' sheltering, clothing, and cooking, as well as their responsibilities associated with the moment of lambing – are in this case particularly relevant. My text is intended to contribute the existing Romanian ethnographic literature with accounts of South-Transylvanian herders having lived what, in the past, transhumance was in its daily and seasonal hardships, as an unpredictable and yet enduring experience in the human adaptation to environment.

Keywords: transhumance, lifestyle, wintering, cuisine, lambing, Mărginimea Sibiului, Romania.

Literatura etnografică românească a transhumanței oierilor din Mărginimea Sibiului este, cu certitudine, rodnică și atent problematizată. Izvoarele sale de informație „pre-disciplinară” coboară mult în timpurile medievale, iar o asemenea retrospectivă documentară nu ar putea omite nici

* Articolul de față este un rezultat al proiectului de cercetare *Archive Files of Transylvanian Transhumance: Recording Pastoral Ethos in Romania Since Before the European Market Economy*, desfășurat de noi cu sprijinul generos al Firebird Foundation for Anthropological Research, în anii 2015-2016. Adresăm calde mulțumiri instituției amintite, precum și interlocutorilor noștri din Tilișca, Poiana Sibiului și Jina, asumând firește întreaga responsabilitate pentru cele scrise aici.

Digitalizarea fotografiei și jocul selfie-urilor. Un experiment de advertising muzeal

Drd. Borco ILIN

Muzeul Satului Bănățean, Timișoara
e-mail: borko.ilin@gmail.com

Abstract: *Digitalization of photography and the game of selfies.
A museum advertising experiment*

The transition from photography with the classic camera to digital technology gives photography some definitive advantages. Digital photo processing offers an unexpected opportunity for the viewer: the somewhat magical sizing of the image, by adding what we call today "effects", in addition to increasing clarity, brightness or contrast, as appropriate, which brings a definite plus of image representation.

In the spring of 2020, during the "state of emergency" due to Covid 19 pandemic, we carried out a museum advertising experiment, based on digital photography (selfie), through which we tried to promote images from the Banat Village Museum in Timișoara. Moreover, I created stories behind photos. The experiment was a success – thousands of visitors accessed the Facebook page of the museum during that period.

Keywords: photography, digital technology, digital photography, selfie, museum advertising experiment, facebook page.

Fotografia digitală în contemporaneitate – un mit profan, demontat, banalizat, democratizat

A devenit un loc comun să afirmăm că începutul mileniului III este o eră a digitalizării. Era imposibil, așadar, ca fotografia să scape de „digitalizare”. Procesul ține în primul rând de o altă mare revoluție a tehnicii, și anume automatizarea, industrializarea și producția la scară largă.

Trecerea de la fotografia cu aparatul foto clasic la tehnologia digitală conferă fotografiei câteva avantaje certe, dintre care enumerăm aici doar câteva:

- unul este cel de a beneficia de un format tehnic universal, care poate fi facil utilizat și/sau distribuit. Consecințele imediate sunt imense, în multe domenii: pentru editorii de texte și redactori, acest lucru a însemnat că

Tipuri de instalații tehnice țărănești legate de alimentația tradițională din județul Arad

Dr. Gabriel HĂLMĂGEAN

Muzeograf IA, Complexul Muzeal Arad,
email: gabi.halmagean@gmail.com

Abstract: *Types of peasant technical installations related to traditional food in Arad County*

The present paper aims to present the types of peasant technical installations used for the preparation of food raw materials in the area of Arad County. The study is based on the information provided by the published bibliography related to the technical creations of the rural world belonging to the peasant agriculture-food industries, as well as on the information obtained from field research conducted in recent years, which provides a real picture of their current situation. We turned our attention to the main source of food in Arad County, which are cereals, whose path from grain to flour needed to prepare bread necessarily passed through a grinding plant - the mill. During the fasting periods, the Romanian peasant used everything that the surrounding nature offered him, and the preparation of the vegetable oil with which he cooked required a technical squeezing installation - the press. It has been widely used in viticulture for squeezing grapes to make wine. Fruits eaten in various forms were present in the traditional diet, and their preservation for a longer period made it necessary to create dry ovens in the fruit regions. Peasant technical installations have given birth to crafts related to traditional food, they require special skills both in their construction and skill in their operation and maintenance. Some of these installations have survived the passage of time undergoing changes imposed by technical evolution and modernization.

Keywords: technical installations, traditional food, mill, cereals, winepress, oven, fruits.

Lucrarea de față își propune să prezinte pe baza bibliografiei edite și a cercetărilor de teren efectuate în ultimii 10-15 ani principalele instalații tehnice țărănești folosite în vederea prelucrării materiilor prime ale hranei tradiționale din județul Arad. Utilizând informațiile bibliografice am reconstituit cu ajutorul

Urșii de paie văzuți de Patrick și Christiane Weisebeker – etnologi francezi care studiază Maramureșul și Bucovina

Olga Nicoleta POPA

Complexul Național Muzeal ASTRA, e-mail: olgapopa@yahoo.fr

Dumitru RUSAN

Câmpulung Moldovenesc

Abstract: Two French ethnologists, doctors by profession, fell in love with Maramureș and Bucovina in 1979. They periodically return to these regions to directly observe the winter customs and traditions. In 1983 they published in France “*Terre magique des Carpates*” [“*The Magical Land of the Carpathians*”], an album about Maramureș. They study the animals from the winter customs bestiary and this year they have visited the Romanian villages from Ukraine: Crasna, Boian, Traian, Putna and Putna de Jos [Lower Putna], bordering the Romanian villages of Straja, Falcău, Vicovul de Sus [Upper Vicov] and Vicovul de Jos [Lower Vicov]. With their permission, we will present information about a custom called “*malanca*”, the straw bear.

Keywords: Maramureș, Bucovina, Romanian villages, winter customs.

Patrick și Christiane Weisebeker au profesia de medici – Patrick este specializat în medicină generală, iar Christiane este medic pediatru. Pasionați de obiceiuri, au hotărât ca vacanța de iarnă din 1979 să o petreacă în Maramureș. Dotați cu o mașină puternică și cu numeroase aparate de fotografiat, au ajuns la Sighetul Marmației în 20 decembrie 1979, când directorul Muzeului Maramureșan - Mihai Dăncuș - organiza celebrul Festival al datinilor și obiceiurilor de iarnă din Maramureș. Au făcut sute de fotografii și, auzind despre frumoasele colinde și orații, aflând că urșii și cetele de țigani urmează să-și facă apariția în satele din jur cu ocazia Crăciunului și până după Anul Nou, au început să facă observația directă, pe viu, a obiceiului. În vacanța de vară, tot în Maramureș petrecută, au studiat stânele din acest areal, găsindu-și prieteni vorbitori de limbă franceză – doi muzeografi și câțiva preoți. Însă cercetările nu s-au desfășurat în cele mai bune condiții. Trebuiau să revină în fiecare noapte la hotelul din oraș, din pricina dispozițiilor date de

***Autoetnografia ca rezistență politică la comunism.
Studiu de caz: caietele secrete ale lui Aurel Bălan
din Hârșeni, Brașov***

Drd. Corina PAVEL

Școala Doctorală a Facultății de Litere, Universitatea București
e-mail: pavelcorina2005@yahoo.com

Abstract: Considering ethnography as a public both process and results (written monographies, essayes, video or audio products), we can admit the fact that a private ethnography exists, too. In most of examples, the politics conduct toth is process. More often hidden, as a constitutive threat to the official power, beeing a subversion of imposed reality, those texts were never made public at their time, in order to avoid a danger for the one who wrotet hem, and for the community, also. Described also as „native anthropology” (by Bernard and Salinas, in 1989), auto ethnography is when a member of a cultural group describe his own group (autoethnography), as an untrained „folk ethnographer” (like Badea Cârțan was, for example).

Wich are the implications of private folk ethnography, as an accurate depiction of cultural, social and above all, political conditions – there is a discussion to make. Autoethnography secrecy deprive ethnographer of his voice and his work of its political power, at that time when it was produced. But, for future, those documents are precious evidences. Political changes of regim make possible that people regain his voice and that why, in our case, postcommunist anthropology must integrate into its own canon, among all ethnographic genre, those indigenous accounts – folk ethnography (autoethnography), biography and autobiography and incorporate works „with a political resistance initial impetus” (as R. Rosaldonoticed, in 1989), created at that time purpose fully to elude official authority.

In the worst epoch of Ceaușescu regim, a pensioned and nearly blind former employe of a village collective farm cooperative, near Făgăraș town, wrote over fifty volumes of family histories, autobiography, poetry and between them a large number of anticommunist poems, an accurate critique of socialist system. Firstly known only to his family members, his work was hidden in a fake window, in the basement of the family house, in order to prevent being discovered by the authorities. This

Înființarea unei expoziții etnografice. Studiu de caz: localitatea Armeni

Dr. Adrian STOIA

Muzeograf – Complexul Național Muzeal ASTRA
e-mail: adistioia@yahoo.com

Abstract: The following article aims at presenting new information regarding the Ethnographical Exhibit in Armeni. Officially launched in 1st December 2018, at the initiative of several villagers, the exhibit displays an inventory of local rural heritage, dating from the XVIIIth up to the XXth century.

Keywords: Ethnographical Exhibit, Armeni (Sibiu), rural heritage.

Localitatea Armeni, situată în nord-vestul județului Sibiu, în Podișul Secașelor, se învecinează la nord cu teritoriile satului Bogatul Român, la vest cu Presaca, la sud cu Gusu și Alămor, iar la est cu Loamneș și Sădinca. Satul aparține administrativ, alături de Alămor, Hașag, Loamneș, Mândra și Sădinca, de comuna Loamneș, situată la distanța de 18 km, Armeni (Örményszékes, Armenen, Urmenen, Urmonjen)¹, a fost menționat între anii 1290-1295² cu numele de „Terra Scekes; villam Zekes”, iar într-un document din prima parte a secolului al XIV-lea, cu numele de „villa Ermen”³.

Satul este format majoritar din familii de români ortodocși (aproximativ 125 familii), greco-catolici (aproximativ 55 familii) și cultele neo-protestante (5 familii)⁴. În urma migrării tinerilor înspre oraș, continuă trendul de depopulare accentuată a localității, câteva dintre vechile case fiind cumpărate de persoane din afara județului⁵.

¹ Sabin Adrian Luca, Zeno Karl Pinter, Adrian Georgescu, *Repertoriul arheologic al județului Sibiu*, Sibiu, 2003, p. 41.

² *Ibidem*.

³ Coriolan Suciu, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, I, București, 1966, p. 45.

⁴ Date valide la nivelul anului 2016 și preluate din: *Istoria și evoluția protopopiatului Săliște (manuscris)*.

⁵ Informație primită de la localnica Elena Damian (septembrie, 2019).

***Conservarea și restaurarea crucifixului de pe masa
altarului secundar din dreapta arcului triumfal
din biserica Sfânta Ursula din Sibiu***

– studiu de caz –

Dr. Cristina Maria DĂNEASĂ

Lector – Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu
e-mail: cristinadcm@gmail.com

Abstract: The restoration of the cross from the table of secondary altar from the right side of triumphal arch, Saint Ursula Church from Sibiu, represents the beginning of a journey which culminated with the restoration of the three altars. I want to emphasize the importance of each ecclesiastic object from the church by according special attention in the conservation and restoration process. The piece represented multiple degradation problems, with were progressive, so was necessary complex intervention for its stabilization and to offer a proper value for a long time in its origin placement.

Keywords: conservation, restoration, polychrome wood, Saint Ursula Church.

Scurt istoric

Piesa selecționată pentru debutul prezentărilor cu referire la acțiunile de conservare și restaurare de la biserica Sfânta Ursula, demarate împreună cu restauratoarea Antonela Giurgiu, sub coordonarea Luminiței Dana Postolache; este crucifixul amplasat pe masa altarului secundar din partea dreaptă a arcului triumfal (foto 1).

Edificiul religios pentru care s-a realizat aceste altare, cunoscut în prezent ca *Biserica Mănăstirii Ursulinelor* (Sibiu, str. General Magheru), a fost construit în secolul al XV-lea (1478) în stil gotic, ca o biserică-sală, cu absidă hexagonală, cu fațadele de est și nord întărite prin puternice contraforturi în trepte. Inițial, clădirea a fost consacrată pentru a servi ordinului monastic al Sf. Dominic de Nursia, rol pe care, însă, nu l-a îndeplinit decât relativ scurtă vreme, întrucât îmbrățișarea Reformei de către sașii transilvăneni a condus la desființarea ordinului catolic dominican și la alungarea călugărilor. La fel ca întreg patrimoniul care a aparținut ordinului, și această biserică a fost

*Calea rătăcită - o privire comparativă asupra a două meșteșuguri din Oboga Olteniei**

Dr. Corina MIHĂESCU

CS I – Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”
București, e-mail: mihaescucor@yahoo.fr

Résumé: La recherche d'un certain métier ne peut plus être menée méthodologiquement dans la perspective d'une seule discipline, aussi complète qu'elle soit. Il s'agit d'une approche complexe et interdisciplinaire (ethnographie, ethnologie, histoire, archéologie, sociologie, esthétique, connaissance de technologies spécifiques). La volonté d'analyser autant que possible les données nous a conduit à l'idée de combiner la perspective synchrone avec la perspective diachronique, à partir d'une documentation bibliographique et de terrain approfondie pour la capitalisation des résultats, y compris avec l'aide de disciplines connexes. Les recherches de ces dernières années ont révélé des réalités insatisfaisantes, similaires à celles d'autres domaines où l'artisanat est touché, comme: la restriction du nombre d'artisans, la disparition totale des métiers dans de nombreux centres, le manque d'intérêt des jeunes pour apprendre et pratiquer la poterie, la régression quantitative due au remplacement de plus en plus accentué des objets traditionnels par les objets industriels, la diminution de la circulation des produits. L'ornementation de la poterie obogène, si l'on se réfère à des décors déjà reconnus comme des classiques, tels que: coq, aigle, poisson, feuille d'érable, chérubin, toile d'araignée, plume de paon, chemin perdu et fer de labour, dépend d'un autre domaine de l'artisanat traditionnel, les œufs décorés. La migration de ces décorations symboliques sur des récipients en argile a commencé avec le maître Marin Diaconeasa, le grand-père du décorateur d'œufs Tudor Diaconeasa, également concerné par les deux métiers. Le chemin perdu, motif ornemental reconnu dans les deux

* Studiul de față reprezintă, în parte, o sinteză a unor scrieri anterioare privind ceramica din Oltenia și meșteșugul încondeierii ouălor la Oboga, localitatea pe care am ales-o pentru a exemplifica interferența productivă și creativă dintre două meșteșuguri de tradiție. Pentru mine, privirea retrospectivă și demersul științific prezent au reușit să fuzioneze, oferind, o imagine de ansamblu asupra unui centru de creație emblematic din Oltenia.

*Reflexii fenomenologice în antropologia începutului de secol XXI**

Sebastian ȘTEFĂNUCĂ

Prof. – Liceul „Constantin Cantacuzino” Băicoi,
jud. Prahova, e-mail: seb_filozof@yahoo.com

Abstract: The volume puts together the contributions of some participants to a section of the biennale conference of European Association of Social Anthropologists (EASA), the 2008 edition. The editors challenge the authors to reflections regarding the possibility of a pre-textual level in the anthropological knowledge, where the *body*, not the *mind*, has the role of a cognitive agent. The way to be followed is the same with the momentarily suspension of every rational exercise, thus putting the cognitive subject in full phenomenology. In this sense, Maurice Merleau-Ponty is especially followed. The texts of the volume highlight as many hypostases of this type of knowledge. But the process is to be recognized in the anthropological research since its very beginnings; however, research reports had to be written as if the mind is the only agent of a true knowledge.

Keywords: anthropological research, biennale conference, Social Anthropologists.

Cu aproape patru secole în urmă, René Descartes inaugura o tradiție filosofică și științifică în care mintea și corpul se află în separație absolută. Mintea, spiritul sunt creditate cu posibilități de cunoaștere veritabilă, în timp ce corpul este mai degrabă un impediment în calea cunoașterii. Totuși, lectura atentă a *Meditațiilor* carteziene descoperă faptul că dualismul minte-corp nu înseamnă separarea lor absolută. Fie și din motivul că trupul se ține ca o umbră de Descartes în nenumăratele sale îndoieli la capătul cărora mintea singură are

* La baza acestui material stă volumul editat de Tomasz Rakowski & Helena Patzer, 2018, *Pre-textual ethnographies. Challenging the phenomenological level of anthropological knowledge-making* [Etnografii pre-textuale. Provocarea nivelului fenomenologic al constituirii cunoștințelor antropologice], Canon Pyon, Herefordshire: Sean Kingston Publishing, x + 243 p., *hardbound*.

Antropologia culturală și valorile patrimoniale. Un studiu asupra problemei muzeului de nișă în contemporaneitate

Dr. Mădălina Liana IACOB

Cadru didactic asociat – Universitatea de Vest, Facultatea de Științe
Politice, Filosofie și Științe ale Comunicării, Timișoara,
e-mail: madalina.iacob@e-uvv.ro

Abstract: *Cultural anthropology and heritage values. A study over the small museum nowadays*

In all the complexity of the museum study, there is a slight border that deserves all the attention of the researchers: the one of the niche museums. This work starts from the idea according to which the museum becomes a symbol of cultural practice in the contemporary era. In addition to the successful museums that are being built and built in the city, there is a new tendency to transform some spaces into small museums. These, in full process of heritage building, can highlight a series of features and characteristics of a society. Although the main purpose of the museum is to bring the visitor inside, its social, cultural and economic development is not overlooked. It is known that a museum contributes not only to the development of the city's culture, but to the entire cultural spectrum. That is why, a museum, at present, is no longer just an institution that houses objects that belong to the patrimony, it becomes an institution where dialogue is permanently carried on. The purpose of a museum, regardless of its size and invoice, is the transmission of a message, whether it is philosophical, aesthetic, political, moral, historical or scientific.

Keywords: museum, anthropology, Romania, heritage.

Atât în plan politic, sociologic, cât și antropologic, cultura a jucat mereu un rol esențial pentru o mai bună cooperare și dezvoltare între două sau mai multe entități, fie că au fost grupuri, triburi sau state, prin simpla sa practică, aceasta a reușit să ne apropie de ceilalți. De aici, interesul nostru pentru muzee care au funcție de mediere, funcție estetică, funcție educativă, deci și o funcție socială.

Pornind de la ipoteza de cercetare conform căreia *un muzeu are capacitatea intrinsecă de a modela și structura societatea imediată*, necesitatea

Cogenerarea de conținut – tipuri interacționale în practicile tradiționale remediate

Dr. Adrian STOICESCU

Lector – Facultatea de Litere, Universitatea din București,
e-mail: adrian.stoicescu@litere.unibuc.ro

Abstract: This paper opens the path to the inclusion of computer mediated communication in the performance of folk culture tradition. In a world in which the permeation of internet reaches increasingly larger communities, the impact of content generation cannot be avoided as an intrinsic element of the performance of the ceremonies, rituals and cultural practices and equally in the regulatory processes that shape traditions and their outcomes. Against this background this paper tries to provide some snippets of information regarding the way in which the pervasiveness on internet connection may alter the authoritarian voices of a community transitions and questions whether the play on traditional and innovative behaviours continue to exist in connection saturated environments similar to the ways it existed in a traditional community. This paper does not question the meaning or the essence of traditional practices, but rather tries to see to what extent the connected urban society may still afford remediated traditional behaviours.

Keywords: remediation, folk traditions, custom performance.

La aproximativ 15 ani după transformarea radicală a lumii conectării digitale prin facilitarea generării de conținut, cercetarea etnologică românească a mediilor conectate rămâne una cel puțin deficitară.

Cu toate că mediul online poate (și de cele mai multe ori, chiar o face) să furnizeze un întreg sistem de „flexiuni” ale modelelor culturale tradiționale, puținele încercări de explorare a tradițiilor mediate (în special de lucrări de diplomă sau de disertație) nu reușesc să distingă între practicile culturale ca „enunț” și ca „enunțare”.

Scopul acestui articol se construiește, așadar, nu ca o cercetare empirică al cărei scop este delimitarea dintre definirea tradiției în sensul constructului generic și al actualizărilor remediate, ci furnizarea motivelor pentru care o asemenea discuție este relevantă și, mai apoi, a tipurilor de interacțiune cu acest

Waldarbeit in Zied

Dr. Irmgard SEDLER

Cercetător științific, director coord. – Muzeul de Artă Kleihues
din Kornwestheim/ Stuttgart, e-mail: irmgard.sedler@gmx.de

Werner SEDLER

Filolog, profesor de germană și română – Kornwestheim

Rezumat: *Lucrul tradițional la pădure în Veseud-Agnita*

Pericolul dispariției dialectului săsesc vorbit a ajuns să fie o realitate acută. Mai mult, în contextul dispariției îndeletnicirilor și a meșteșugurilor tradiționale din lumea satului transilvănean, se pierde din memoria satelor, odată cu știința despre aceste preocupări, un foarte bogat vocabular de specialitate. Lucrarea de față face parte dintr-un proiect mai vast, care urmărește, din perspectiva istoriei culturale și etnolingvistice, salvarea acestor informații, concentrându-se asupra satului Veseud-Agnita. Cercetările începute încă din perioada anilor 1980 vizează, sub aspect monografic, istoria așezării cu investigații de factură interdisciplinară, în cadrul căreia aspectele de limbaj și dialect ocupă un loc special. Ele vor face tema celui de-al doilea volum monografic, primul fiind deja apărut. Pe Pământul Crăiesc (*Königsboden*) pădurile, apele și terenul agricol au fost inițial proprietate în comun a sătenilor. Pe parcursul instituirii proprietății private (lucrarea de față citează în acest sens un document din sec. al XVI-lea, care se referă la defrișări în acest scop), acest drept comun se restrânge la proprietatea colectivă asupra pădurilor, apelor și pășunilor. Când, în anul 1754, se legiferează și se uniformizează dreptul de folosință asupra pădurilor în Transilvania, autorul documentului, baronul Martin Zacharias Wankhel von Seeberg a trebuit să ia în considerare acest drept colectiv de factură tradițională în folosirea lemnului din pădure, elaborând un decret special pentru satele de pe Pământul Crăiesc. În decursul secolelor acest drept colectiv al comunității sătenilor asupra proprietății pădurii s-a transferat asupra structurii politice a comunității – satul, comuna, orașul –, pe al cărui teritoriu se aflau pădurile. Respectând vechile tradiții, decurgând din fostul statut de proprietari ai pădurilor, țăranii au menținut până la sfârșitul sec. al XX-lea unele preocupări privind regulile tăiatului lemnului din pădure, replantarea și îngrijirea fondului silvic. Lucrarea de față urmărește în detaliu, luând ca exemplu satul Veseud, pe al cărui

teritoriu se afla o bogată vegetație silvică, toate aceste lucrări, desfășurate pe parcursul unui an, folosind atât documentația istorică, cât și cea etnografică, punând un deosebit accent pe aspectul lingvistic al unui vocabular dialectal aflat pe cale de dispariție.

Cuvinte-cheie: griuri săsești, monografie, lemn, pădure, drepturi.

Für den folgenden Beitrag haben die Autoren Werner und Irmgard Sedler Herrn Johann Rothmann (J. R.), geboren am 03.03.1928 in Zied auf Hof Nr. 2/41, und dessen Ehefrau Katharina (K. R.), geb. Ehrlich, geb. am 24.12.1931, sowie deren drei Töchter befragt. Das Ehepaar Rothmann wohnte nach der Heirat 1956 bis zu seiner Ausreise nach Deutschland auf dem Hof 57/112 in Zied. Weitere Informationen erhielten wir von Albert Arz, Jahrgang 1959 (A. A.), der seit Jahrzehnten „das Gedächtnis des Ortes“ speichert und aufarbeitet. Fachliche Hinweise betreff der spezifischen Waldvegetation in der Region kamen von Dr. Erika Schneider-Binder, Rastatt.

Die Autoren dieses Beitrags verzichteten vorläufig bewusst auf Recherchen bezüglich der Eigentumsverhältnisse im Waldbereich über die Jahrhunderte hinweg in Zied. Archivalische Informationen lassen sich diesbezüglich auch noch Jahre und Jahrzehnte später herausfinden, die erlebte Realität in Siebenbürgen war hier und jetzt vorrangig, da Zeitzeugenberichte bzw. das Unmittelbare in den Schilderungen der Erlebnisgeneration aufzugreifen, nur noch im Wettlauf mit der Zeit zu erfahren ist. Subjektives Empfinden festzuhalten, Erlebnisse nachvollziehbar zu machen, dabei auch Abweichungen von der historischen Realität in Kauf nehmend, waren das hauptsächliche Ziel dieser Recherche.

Wälder, Felder und Flüsse waren bei den Siebenbürger Sachsen Gemeingut, sie bildeten die sog. „Gemeinerde“. Dem Rechtswesen lagen daher jahrhundertlang alte Gewohnheitsrechte zugrunde, die bis etwa Mitte des 18. Jahrhunderts Bestand hatten und sich auf den Wald zum Teil negativ auswirkten. Für den sogenannten „Königsboden“ gab es hier dementsprechend seit der Zeit der ungarischen Könige, während des Siebenbürgischen Fürstentums und auch später im Habsburgerreich andere Regelungen bezüglich der Waldnutzung als auf dem Gebiet des Adels- und Komitat- sowie des Szeklerbodens. Als die österreichische Regierung 1754 beschloss, für das gesamte zu Ungarn gehörige Gebiet eine einheitliche Forstordnung zu erlassen, blieb es bei den Siebenbürger Sachsen, da sie auf „Königsboden“ keinem Grundherren untertan waren, bei der eigenen Regelung der Waldnutzung, die die alte Tradition des Gemeineigentums berücksichtigte¹. Martin Zacharias Baron Wankhel von Seeberg fasste diese Tradition im gleichen Jahr in einer

¹ Siehe hierzu Rudolf Rösler: Zur Forstgeschichte Rumäniens. Ein zusammenfassender Bericht. In: News of Forest History, International Union of Forest Research Organizations, ÖFV Nr. 28, S. 9 – 30.